

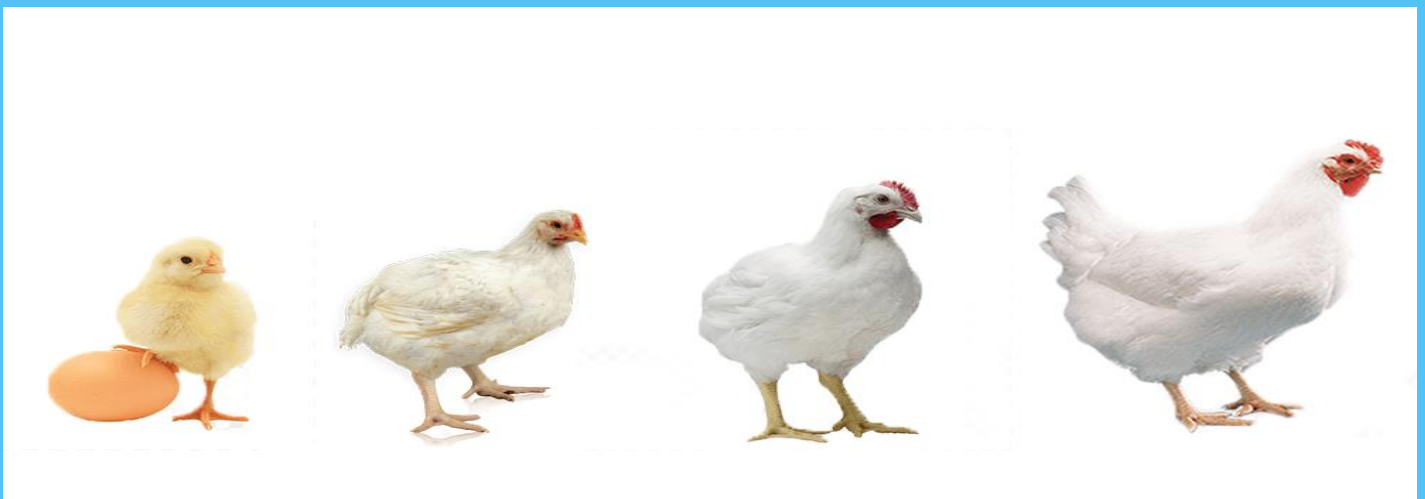
ریاست جمهوری

سازمان برنامه بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان گیلان

معاونت آمار و اطلاعات

بررسی نتایج آمارگیری از مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی کشور و استان گیلان ۱۳۹۹

هسته مطالعات

تهیه کنندگان:

سولماز بلوری - محدثه محوعلی همتی

اردیبهشت ۱۴۰۱

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان. معاونت آمار و اطلاعات

بررسی نتایج آمارگیری از مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی کشور و استان گیلان ۱۳۹۹ /
تهیه‌کنندگان: سولماز بلوری، محدثه محوعلی همتی - رشت: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان
گیلان، ۱۴۰۱.

۱۳ ص: جدول، نمودار (رنگی).

۱. شرکت‌های مرغداری -- ایران -- آمار. ۲. مرغداری - آمار-گیلان. ۳. جوجه‌کشی -- آمار.
الف. بلوری؛ سولماز. ب. محوعلی همتی؛ محدثه. ج. عنوان.

۹۵۹ ۹۴۳۷۱۳۸۳ / الف HD

عنوان: بررسی نتایج آمارگیری از مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی کشور و استان گیلان ۱۳۹۹.

مدیریت و نظارت: وحید طیفوری

تهیه و تدوین: سولماز بلوری

حروفچینی: محدثه محوعلی همتی

تهیه‌شده در: معاونت آمار و اطلاعات

تاریخ انتشار: اردیبهشت ۱۴۰۱

شماره نشریه: ۸-۶۸۲

شمارگان: محدود

ناشر: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان

<http://sdi.mpogl.ir/>

نقل‌قول از مطالب این نشریه با ذکر منبع بلامانع است.

فهرست مطالب

- ۱- پیشگفتار ۴
- ۲- وضعیت مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی در کشور و استان ۵
- ۳- تولیدات مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی در کشور و استان ۶
- ۳-۱- سایر دریافتی‌ها ۷
- ۴- ارزش نهاده‌های تولید ۷
- ۵- نتیجه‌گیری ۹
- ۶- منابع ۱۰
- ۷- تعاریف و مفاهیم ۱۱

فهرست جداول

- جدول ۱: انواع دریافتی‌ها در کشور و استان ۱۳۹۸ (میلیارد ریال) ۷
- جدول ۲: مقدار و ارزش خوراک مصرف‌شده در مرغداری‌های کشور و استان ۱۳۹۸ ۸
- جدول ۳: تعداد شاغلان، مزد و حقوق و سایر پرداختی‌ها در کشور و استان ۱۳۹۸ ۸
- جدول ۴: انواع پرداختی‌ها و سرمایه‌گذاری در کشور و استان ۱۳۹۸ (میلیارد ریال) ۹

فهرست نمودار

- نمودار ۱: تعداد واحدهای مرغداری گوشتی در کشور برحسب استان ۱۳۹۹ ۶
- نمودار ۲: مرغ زنده پرورش‌یافته (بر حسب تن) در مرغداری‌های کشور به تفکیک استان ۱۳۹۸ ۷

۱- پیشگفتار

رشد فزاینده جمعیت، شهرنشینی، سطح درآمد و همچنین تغییر الگوهای تغذیه‌ای در کشورهای نوظهور و در حال توسعه موجب تقاضای روزافزون مواد غذایی شده است. مصرف سالانه گوشت به خصوص گوشت سفید حاصل از پرورش طیور، به دلیل قابلیت هضم بالا، درصد پایین کلسترول نسبت به گوشت قرمز و همچنین مقرون به صرفه بودن آن روز به روز اهمیت بیشتری می‌یابد. طبق گزارشات سازمان خواروبار جهانی^۱ (فائو) تولید گوشت طیور در دهه‌های اخیر در سرتاسر جهان به طور چشمگیری افزایش یافته است. پرورش طیور یکی از مهمترین بخش‌های صنعت دامپروری در جهان بوده که خود یک صنعت بسیار پیچیده محسوب می‌شود و از سطوح مختلف تولید از جمله کارخانه‌های تولید خوراک دام، مؤسسات جوجه‌کشی، مزارع پرورش مرغ و همچنین کارخانه‌های فرآوری و بسته‌بندی تشکیل شده است. در میان گونه‌های مختلف طیور از جمله مرغ، بوقلمون، اردک، غاز و غیره در سال ۲۰۱۹، پرورش مرغ بیش از ۹۰٪ تولیدات گوشت سفید را در جهان به خود اختصاص داده است [۲]. در همین سال، بیشترین تولیدات جهانی گوشت مرغ متعلق به سه کشور دنیا؛ آمریکا، چین و برزیل بوده است. ایران نیز جزو ۱۰ کشور اول پیشرو در تولید گوشت مرغ محسوب می‌شود [۳]. از این رو، گوشت مرغ سهم قابل توجهی را در سبد مصرفی خانوار در کشور به خود اختصاص می‌دهد.

^۱ Food and Agriculture Organization of the United Nations

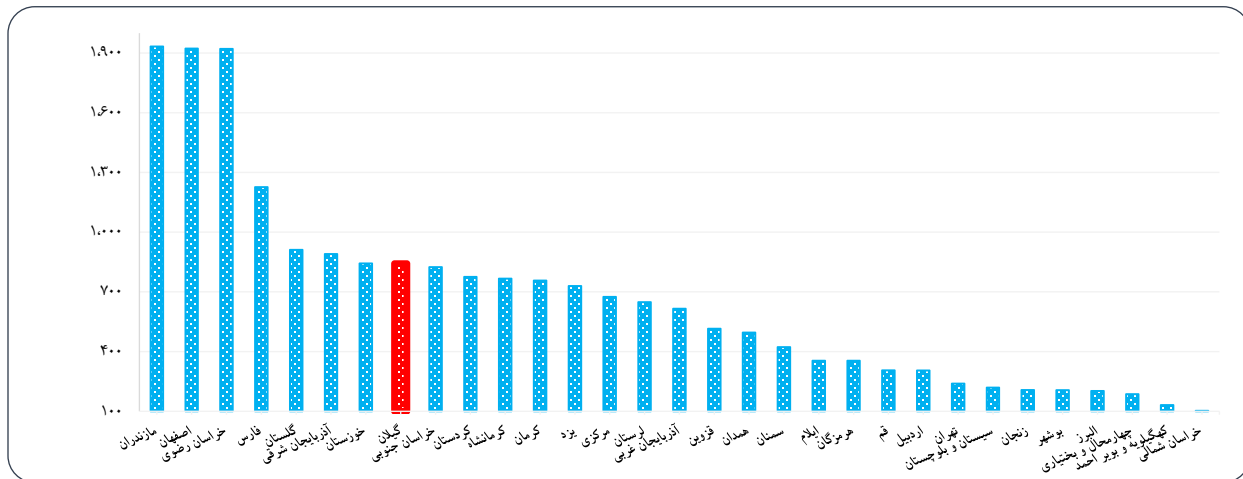
پرورش طیور در ایران تا سال ۱۳۳۳ کاملاً سنتی و در جهت تولید تخم‌مرغ صورت می‌پذیرفت و گوشت طیور نقش قابل توجهی در سبد غذایی خانوار نداشت. پس از این تاریخ سازمان دامپروری کشور با وارد کردن جوجه‌های یک‌روزه و تخم‌مرغ‌های نطفه‌دار از نژادهای اصلاح شده خارجی، پرورش مرغ به شکل صنعتی را در ایران آغاز نمود. در سال‌های اخیر، صنعت طیور در کشور گسترش چشمگیری داشته است. به طوری که در سال ۱۳۹۸، وزن مرغ زنده پرورش یافته در کشور حدود ۳/۲ میلیون تن بوده، که میزان تولیدات در این سال نسبت به سال ۱۳۹۳، ۵۶ درصد و نسبت به سال ۱۳۹۶، ۲۶ درصد رشد داشته است.

لازم به ذکر است، سال آماری طرح مورد نظر، سال ۱۳۹۸ بوده است اما، زمان اجرای طرح، تیر و مرداد سال ۱۳۹۹ می‌باشد.

۲- وضعیت مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی در کشور و استان

بر اساس گزارش مرکز آمار در سه ماهه نخست سال ۱۳۹۹، تعداد ۲۰/۵ هزار واحد مرغداری گوشتی با ظرفیت بیش از ۴۱۷ میلیون قطعه در کشور وجود داشته است که ۲۰ درصد از این واحدها غیرفعال می‌باشند. همچنین، بیش از ۲۷ هزار بهره‌بردار (هر واحد حداقل یک بهره‌بردار) و ۴۳ هزار شاغل با مزد و حقوق در کل کشور مشغول فعالیت می‌باشند.

استان گیلان با ۸۴۱ واحد فعال مرغ گوشتی و با ظرفیت بیش از ۲۰ میلیون قطعه و با سهم ۴/۱ درصد در رتبه هشتم تعداد مرغداری‌های گوشتی کشور قرار گرفته است. در این استان بیش از یک هزار بهره‌بردار و ۳ هزار شاغل با مزد و حقوق مشغول فعالیت می‌باشند. استان‌های مازندران، اصفهان و خراسان رضوی به ترتیب با ۹/۴، ۹/۳ و ۹/۳ درصد بالاترین سهم در کشور و استان‌های خراسان شمالی، کهگیلویه و بویراحمد و چهارمحال و بختیاری به ترتیب با ۰/۵، ۰/۶ و ۰/۹ درصد پایین‌ترین سهم از تعداد واحدهای پرورش مرغ گوشتی در کشور را داشته‌اند.

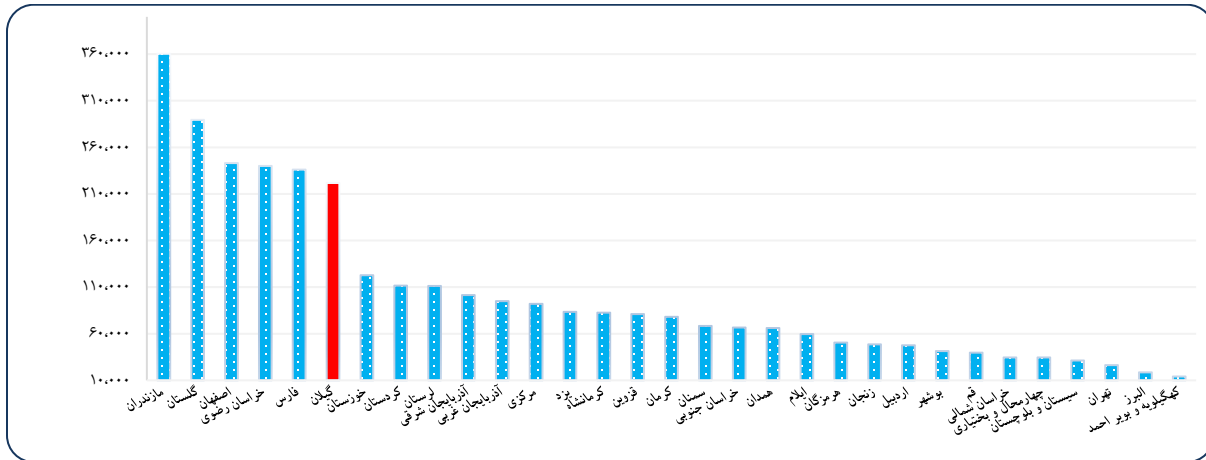

نمودار ۱: تعداد واحدهای مرغداری گوشتی در کشور برحسب استان ۱۳۹۹

۳- تولیدات مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی در کشور و استان

بر اساس آمار در سال ۱۳۹۸، در حدود ۱۴۶۱ میلیون جوجه‌ریزی در مزارع پرورش جوجه گوشتی کشور صورت گرفته است. از این تعداد در حدود ۱۲۸۵ میلیون قطعه مرغ زنده پرورش یافته است. وزن مرغ‌های زنده پرورش یافته در این سال در حدود ۳/۲ میلیون تن به ارزش ۲۴۵۵۴۴ میلیارد ریال برآورد شده است.

همچنین، در این سال بیش از ۱۰۱ میلیون قطعه جوجه یک‌روزه در سالن‌های پرورش مرغ گوشتی استان مورد استفاده قرار گرفته است. از این تعداد ۴ هزار قطعه تلف شده و در حدود یک هزار قطعه مرغ حذفی به کشتارگاه فرستاده شده است. در نهایت تعداد ۸۹ میلیون قطعه مرغ زنده با وزن بیش از ۲۲۱ هزار تن به ارزش ۱۷۲۹۹ میلیارد ریال پرورش یافته است. این رقم نسبت به آخرین اطلاعات در سال ۱۳۹۶، ۱۶/۲ درصد رشد داشته است. استان گیلان با سهم ۷ درصد، رتبه ششم تولید گوشت مرغ در کشور را به خود اختصاص داده است. استان‌های مازندران، گلستان، اصفهان، خراسان رضوی و فارس به ترتیب در رتبه‌های اول تا پنجم تولید گوشت مرغ در کشور قرار گرفته‌اند.

نمودار ۲: مرغ زنده پرورش یافته (بر حسب تن) در مرغداری‌های کشور به تفکیک استان ۱۳۹۸

۳-۱ سایر دریافتی‌ها

در سال ۱۳۹۸، مرغداری‌های گوشتی کشور از فروش کود حیوانی، اجاره دریافتی بابت ماشین‌آلات و تجهیزات و سایر، مبالغی به ارزش ۶۷۷۰ میلیارد ریال دریافت کرده‌اند. دریافتی استان نیز از موارد مذکور بالغ بر ۴۳۸ میلیارد ریال بوده است.

جدول ۱: انواع دریافتی‌ها در کشور و استان ۱۳۹۸

(میلیارد ریال)

فروش کود	اجاره دریافتی بابت ماشین‌آلات و تجهیزات	مابه‌التفاوت ارزش خرید و فروش کالاهای بدون تغییر شکل	سایر تولیدات و دریافتی‌ها
کشور	۹	۱۲	۲۱۷
گیلان	۰	۲	۰

۴- ارزش نهاده‌های تولید

در سال ۱۳۹۸، مقدار ۶/۳ میلیون تن خوراک مرغ در واحدهای مرغداری کشور مصرف شده است. ارزش کل خوراک مصرف شده طی این سال، بالغ بر ۱۸۰۳۱۵ میلیارد ریال بوده است که از این مبلغ ۹۱۱۳ میلیارد ریال

مربوط به سایر انواع خوراک مرغ مصرفی است. در این سال، ۴۰۹ هزار تن خوراک مرغ با سهم ۶/۵ درصد از کل خوراک مرغ مصرفی کشور به ارزش ۱۰۸۰۱ میلیارد ریال در مرغداری‌های استان به مصرف رسیده است که از این مبلغ ۱۷ میلیارد ریال مربوط به سایر انواع خوراک مرغ مصرفی است.

جدول ۲: مقدار و ارزش خوراک مصرف‌شده در مرغداری‌های کشور و استان ۱۳۹۸

مقدار (تن)	ارزش خوراک مرغ مصرف‌شده (میلیارد ریال)		
	دان مرغ	سایر خوراک	
۶۲۶۴۶۰۱	۱۷۱۲۰۲	۹۱۱۳	کشور
۴۰۹۴۲۵	۱۰۷۸۴	۱۷	گیلان

تعداد کارکنان شاغل در واحدهای فعال کشور در این سال، بیش از ۷۰ هزار نفر بوده است که ۶۲ درصد آن‌ها شاغلان با مزد و حقوق بوده‌اند. میزان مزد و حقوق و سایر پرداختی‌های شاغلان این بخش در طی این سال بالغ بر ۱۲۱۰۵ میلیارد ریال بوده است. در استان گیلان بیش از ۴ هزار کارکن در این بخش مشغول فعالیت بوده‌اند که از این تعداد بیش از هزار نفر شاغل بدون مزد و حقوق بوده است. میزان مزد و حقوق و سایر پرداختی‌های شاغلان این بخش در طی این سال، بالغ بر ۷۸۳ میلیارد ریال بوده است.

جدول ۳: تعداد شاغلان، مزد و حقوق و سایر پرداختی‌ها در کشور و استان ۱۳۹۸

تعداد کل شاغلان	شاغلان با مزد و حقوق		شاغلان بدون مزد و حقوق		مزد و حقوق و سایر پرداختی‌ها (میلیارد ریال)	
	مرد	زن	مرد	زن		
۷۰۹۱۰	۴۳۳۷۷	۴۶۲	۲۵۹۰۴	۱۱۶۷	۱۲۱۰۵	کشور
۴۲۲۶	۲۹۵۶	۴۶	۱۰۷۵	۱۴۹	۷۸۳	گیلان

بر اساس اطلاعات، ارزش بهای مصرف‌شده توسط واحدهای پرورشی در کل کشور بالغ بر ۵۸۸۳ میلیارد ریال بوده که از این مبلغ حدود ۲۰۰ میلیارد ریال در استان گیلان به مصرف رسیده است. همچنین، سایر پرداختی‌ها اعم از تعمیرات جزئی، اجاره ساختمان، خدمات پزشکی و سایر در کشور و استان به ترتیب برابر با ۱۶۰۸۳ و ۶۱۰

میلیارد ریال بوده است. از انواع سرمایه‌گذاری در این زمینه می‌توان به خرید ماشین‌آلات، تجهیزات و لوازم بادوام اداری، وسایل نقلیه، ساختمان (بجز ارزش زمین)، نرم‌افزارهای کامپیوتری و سایر اشاره کرد. ارزش سرمایه‌گذاری واحدهای پرورشی در کل کشور برابر با ۹۲۳۹ میلیارد ریال برآورد شده که این مبلغ در گیلان بالغ بر ۳۷۱ میلیارد ریال بوده است.

(میلیارد ریال)

جدول ۴: انواع پرداختی‌ها و سرمایه‌گذاری در کشور و استان ۱۳۹۸

سرمایه‌گذاری	سایر پرداختی‌ها	بهای مصرف شده			
		آب	برق	سوخت (گاز، بنزین و نفت)	
۹۲۳۹	۱۶۰۸۳	۶۳۳	۱۲۴۹	۴۰۰۱	کشور
۳۷۱	۶۱۰	۶	۶۸	۱۲۶	گیلان

۵- نتیجه‌گیری

- در سه ماهه نخست سال ۱۳۹۹، تعداد ۲۰/۵ هزار واحد مرغداری در کشور فعالیت داشته‌اند که استان گیلان با سهمی معادل ۴/۱ درصد در رتبه هشتم تعداد مرغداری‌های گوشتی کشور قرار گرفته است.
- در سال ۱۳۹۸، وزن مرغ‌های زنده پرورش یافته در کشور حدود ۳/۲ میلیون تن به ارزش ۲۴۵۵۴۴ میلیارد ریال برآورد شده است. از این تعداد، ۲۲۱ هزارتن به ارزش ۱۷۲۹۹ میلیارد ریال سهم استان گیلان بوده است.
- در سال ۱۳۹۸، استان گیلان با سهم ۷ درصد، رتبه ششم تولید گوشت مرغ در کشور را به خود اختصاص داده است.
- در سال ۱۳۹۸، بیش از ۷۰ هزار نفر در مؤسسات جوجه‌کشی کشور مشغول فعالیت بوده‌اند. تعداد شاغلان در استان گیلان بیش از ۴ هزار نفر بوده است. میزان دریافتی‌های شاغلان مشمول مزد و حقوق در این بخش، بالغ بر ۱۲۱۰۵ میلیارد ریال بوده است که در استان گیلان، بالغ بر ۷۸۳ میلیارد ریال برآورد شده است.

۶- منابع

۱. نتایج آمارگیری از مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی سال ۱۳۹۹ / ریاست جمهوری، سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز آمار ایران.
۲. - Food and Agriculture Organization (۲۰۱۹). Gateway to poultry production and products. <https://www.fao.org/poultry-production-products/production/poultry-species/en>.
۳. Berkhout N. (۲۰۲۰). Popularity of poultry continues globally. <https://www.poultryworld.net/Meat/Articles/۲۰۲۰/۷/Popularity-of-poultry-continues-globally-۶۱۵۵۱۷/>.
۴. <https://www.statista.com>.

۷- تعاریف و مفاهیم

- **جوجه یک‌روزه گوشتی:** به جوجه‌هایی که از قرار گرفتن تخم نطفه‌دار مرغ مادر گوشتی در ماشین‌های مخصوص جوجه‌کشی و طی زمان معین حاصل می‌شود، گفته می‌شود.
- **مرغ گوشتی:** مرغی است که از پرورش جوجه یک‌روزه گوشتی، در یک بازه زمانی مشخص به منظور تولید گوشت حاصل می‌شود.
- **ارزش افزوده ناخالص:** ارزش افزوده ناخالص عبارت است از ارزش ستانده منهای ارزش مصرف واسطه.
- **مرغ حذفی:** مرغ و خروس‌هایی که طی دوره پرورش به دلایل مختلف (نقصان، بیماری، ضعف و...) از رده خارج شده و به کشتارگاه حمل می‌شوند. لازم به توضیح است که گوشت آن‌ها قابل استفاده است.
- **تلفات:** مرگ و میر یا معدوم کردن مرغ‌ها و خروس‌های غیرقابل استفاده به دلیل بیماری و... طی دوره بهره‌برداری را تلفات می‌نامند.

<https://mpogl.ir>

<https://sdi.mpogl.ir>

گیلان - رشت - خیابان ۱۵ خرداد - سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان گیلان

تلفن: ۱۶-۱۴-۳۳۶۶۴۰